

Гусєва Катерина Анатоліївна, доцент кафедри поліцейського права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник;

Горбач-Кудря Іванна Анатоліївна, здобувач ступеня вищої освіти магістра [навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання](#) Національної академії внутрішніх справ

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА ЗАХИСТУ ОСОБОЮ, ЯКА НАДАЄ ДОПОМОГУ В ЗАПОБІГАННІ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ, У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Прийняття 17 жовтня 2019 року Верховною Радою України Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо викривачів корупції» [1] викликало в українському суспільстві чимале захоплення, хоча невирішеними залишилися питання, що весь час обговорювалися у наукових колах. Зокрема, питання захисту викривача, механізмів його реалізації та алгоритму взаємодії між уповноваженими особами Національного агентства з питань запобігання корупції та працівниками правоохоронних органів (поліції).

Метою доповіді є дослідження реалізації права захисту викривачем в Національному законодавстві України.

Частиною 2 статті 53 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо викривачів корупції» («Державний захист викривачів») передбачено, що правоохоронними органами до викривачів «можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань заходи, передбачені [Законом України](#) «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»» лише «за наявності загрози життю, житлу, здоров'ю та майну викривачів, їх близьких осіб у зв'язку із здійсненим повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень» [1].

Герасименко Л.В. вважає, що викривачі постійно перебувають під небезпекою, тому що «ризикують кар'єрою, особистим добробутом і навіть життям заради викриття корупції та інших суспільно небезпечних діянь.» [2, с. 27].

Отже, питання захисту «за наявності загрози» у формуванні законодавчої норми є неприйнятними для українського сьогодення.

Іванчик І.А. зазначає, що питання захисту викривачів корупції потребує вдосконалення законодавчого врегулювання. Дослідник наголошує на доцільності «прийняття Закону України «Про захист викривачів корупції»» [3, с. 54-55]. Після прийняття такого законопроекту відповідно можуть вноситися зміни із врахуванням сфери заходів захисту.

Отже, потреба в захисті викривачів корупції повсякчас є актуальною. Попри те, що в Національному законодавстві України маємо перші кроки у напрямі створення Інституту викривачів, незаперечним залишається врахування сьогоденних реалій, реакції з боку суспільства та стан «беззахисності», в якому перебуватимуть перші викривачі корупції.

Набуття особою процесуального статусу «викривача» автоматично повинно передбачати застосування засобів захисту. Водночас неправомірним є покладати на правоохоронні органи (поліцію) надання усього спектру публічних послуг. Наприклад, частина 3 статті 53 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо викривачів корупції» («Державний захист викривачів») передбачає, що «для захисту прав та представництва своїх інтересів викривач може користуватися всіма видами правової допомоги, передбаченої Законом України «Про безоплатну правову допомогу», або залучити адвоката самостійно» [1].

З огляду на викладене, пропонуємо внести зміни до частини 2 статті 53 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо викривачів корупції» («Державний захист викривачів»), вилучивши фрагменти *«за наявності загрози життю, житлу, здоров'ю та майну викривачів, їх близьких осіб у зв'язку із здійсненим повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень»* та *«передбачені Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»* та виклавши у такій редакції: *«До викривачів, їх близьких осіб у зв'язку із здійсненим повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань заходи».*

У подальших перспективах розробки методичних рекомендацій щодо взаємодії між уповноваженими особами Національного агентства з питань запобігання корупції та працівниками правоохоронних органів (поліції) пропонуємо виходити з повністю доопрацьованого законодавства. Оскільки існуючі сьогодні недоліки у законодавчій базі, що регулюють функціонування викривачів корупції, не дозволяють створити вагомий потенціал захисту Інституту викривачів в Україні.

Список використаних джерел

1. [Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо викривачів корупції](https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/198-20) : Закон України від 17.10.2019 № 198-IX 3 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/198-20> (дата звернення: 22.11.2019).

2. Герасименко Л.В. Генеза правового захисту викривачів в Україні. *Роль інституту викривачів у запобіганні та протидії корупції*: матеріали круглого столу, 2 листоп. 2018 р., Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2018. С. 42- 46.

3. Іванчик І.А. Захист викривачів корупції в Україні: стан і перспективи правового регулювання. *Роль інституту викривачів у запобіганні та протидії корупції*: матеріали круглого столу, 2 листоп. 2018 р., Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2018. С. 52- 55.

Дуба Ніна Іванівна,

старший науковий співробітник Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при РНБО України; *Пустовіт Валерій Аркадійович,* старший науковий співробітник Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при РНБО України

КРИМІНАЛЬНЕ РЕЙДЕРСТВО В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ ЯК ВИЯВ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ ТА КОРУПЦІЇ

Реформування економіки України на принципах соціально орієнтованого ринкового господарювання вимагає подальшої трансформації в системі відносин власності.

Проте останнім часом громадськість і підприємці України стурбовані поширенням фактів відверто злочинного захоплення власності, поєднаних із корупцією в судах, державних і правоохоронних органах, що потребує надання правової оцінки цьому негативному явищу та відповідного захисту державою прав усіх суб'єктів права власності і господарювання.

Загрозливу тенденцію становить активізація протиправних дій в аграрному секторі, спрямованих на перерозподіл майнових прав, зокрема підприємств, захоплення землі, врожаю, техніки тощо [1].

Негативним системним явищем, перепорою розвитку та функціонування аграрного сектору України є протиправний перерозподіл і відчуження власності (кримінальне рейдерство), яке набуло вражаючих масштабів та по суті є корупційним перерозподілом власності, а не процесом економічної оптимізації.

Про зазначене свідчать результати опитування, які презентувала Громадська спілка «Всеукраїнська Аграрна Рада» в ході